

ОДГ/ОЧП ЗА ДИРЕКТОРИ

CANTEEN

5th

Свесност

Контроверзноста е животен факт - прифатете ја!

Подготовка

Контроверзноста е во сржта на ученето

Делуване

Сите се слободни да зборуваат отворено!

КОНТРОВЕРЗНИ ПРАШАЊА

КОНТРОВЕРЗНИ ПРАШАЊА

Контроверзни прашања

Како директор вие знаете подобро од другите дека контроверзноста е неизбежен елемент од животот во училиштата денес.

Употребата на социјалните медиуми и непосредните форми на комуникација ги доведува учениците од училиштата во секојдневен контакт со проблемите како миграција, климатски промени, тероризам и ЛГБТ права. Справувањето со прашања како овие може да биде предизвик, но како може младите да ги сфатат нив ако не им се дозволи да разговараат за нив во училиште? Како ќе учат да размислуваат критички или да дебатираат демократски ако немаат учител кој ќе ги води? Дискутирањето за контроверзни прашања има многу придобивки, ама не е задача која треба да се сфати несериозно. Меѓу другото, потребен ви е добро обучен персонал, релевантна наставна програма и морална поддршка во училиштето.

Материјалот во овој дел главно се заснова на два прирачника од Советот на Европа

Пакетот за обука Контроверзни прашања во настава може да се преземе на: <https://pjp-eu.coe.int/en/web/charter-edc-hre-pilot-projects/teaching-controversial-issues-developing-effective-training-for-teachers-and-school-leaders>

Училишната алатка за само-евалуација Справување со контроверзност може да се преземе на: <https://pjp-eu.coe.int/en/web/charter-edc-hre-pilot-projects/project-1-managing-controversy-a-whole-school-training-tool>

Контроверзни прашања - Тема 1: Контроверзни прашања на училиште

Контроверзни прашања - Што и каде?

Контроверзноста е повеќе од секојдневно несогласување или различно мислење. Тоа е она што буди силни емоции и предизвикува лошо чувство и поделби меѓу луѓето.

Контроверзиите се природен дел од животот во демократијата и во секоја заедница која ја цени слободата на изразување, вклучувајќи ги и училиштата.

Контроверзиите се разликуваат со времето и местото. Тие исто така варираат во размер, од локално до глобално.

Понекогаш може да се појави контроверзија во самото училиште. На пример, луѓето може да не се согласуваат со:

- тоа што се предава во вашето училиште, на пр. еволуцијата,
- правилата на вашето училиште, на пример, за тоа што носат учениците,
- вашите односи со локалната заедница, на пример, третман на ученици-мигранти

Како директор, со право ќе бидете загрижени за начинот на постапување со контроверзните прашања во вашето училиште - без разлика дали е во дискусија на час, на дебата во студентскиот парламент или на состанок на родители. Треба да бидете свесни за последиците ако работите излегуваат од рака и за штетата што може да ја предизвика врз репутацијата на вашето училиште.

Ова е причината зошто е важно:

- да ги разберете ризиците при справување со контроверзни прашања
- да ги набљудувате проблемите што сметате дека веројатно се контроверзни
- да го обучите вашиот персонал како мудро да се справува со контроверзните прашања

Контроверзни прашања - Тема 1: Контроверзни прашања на училиште

Контроверзни прашања - Зошто е добро да се зборува

Полесно е да се обидете да ги избегнете контроверзните проблеми на училиште. Можеби мислите дека изнесувањето проблеми на отворено само ќе создаде повеќе лошо чувство, дека учениците нема да можат да се справат со тоа, или ќе има поплаки.

Ова не е демократски начин. Демократскиот начин на решавање спорови и судири на мислења е да се зборува за нив. Важно е да се дискутира за прашања, отворено и со почит. Учењето како да се постигне ова е една од најважните лекции што може да ги поучи едно училиште.

Еве неколку други причини зошто може да биде добро ако се зборува за контроверзни теми во училиште. Кои мислите дека се најважни? Обидете се да ги рангирате на скала од 1-10. Ова е вежба што, исто така, можете да ја направите со вашите ученици, персонал или родители.

1. Ги развива компетенциите за критичко и аналитичко размислување	
2. Ги подготвува учениците да се справат со идните контроверзии со кои најверојатно ќе се сретнат	
3. Им дава можност на учениците да се изразат	
4. Им помага на учениците да го сфатат тоа што го гледаат и слушаат на социјалните медиуми	
5. Ги изложува учениците на пошироко разбирање на светот	
6. Ги прави училишните часови пореални и во тек со времето	
7. Ги прави учениците да се чувствуваат ценети од училиштето и од општеството	
8. Им помага на учениците да ги почитуваат луѓето со различни погледи и позадини	
9. Ги истакнува дезинформациите и лажните вести во социјалните медиуми	
10. Им дава на учениците доверба и чувство на само-ефикасност	

Се разбира, тоа не значи дека сите прашања, колку и да се контроверзни, треба да се дискутираат во училиште. Тоа што оваа вежба покажува е дека има многу придобивки од зборувањето за контроверзни прашања во училиште, ако можете безбедно да се справите со нив.

Контроверзни прашања - Тема 1: Контроверзни прашања на училиште

Контроверзни прашања - За што сакаат да зборуваат луѓето во вашето училиште?

Еден начин да се справите со потребата од сериозно разговарање за тешките проблеми е да откриете за што луѓето во вашето училиште навистина би сакале да зборуваат. Еве едно истражување што можете да го користите со наставниците, учениците и родителите. Тоа ги дели контроверзните прашања во три типа - оние поврзани со часови, со секојдневниот училишен живот и со односи родители-училиште. Кога ќе ги имате резултатите, можете да преземете чекори за да започнете разговори за прашањата што се чини дека се најитни.

	Наставници	Ученици	Родители
Часови			
Секојдневен живот во училиште			
Односи родители - училиште			

Контроверзни прашања - Тема 2: безбедно справување со контроверзните прашања

Справување со контроверзни прашања во училницата - Какви вештини им се потребни на наставниците?

За да можат безбедно да се справат со контроверзните прашања во училницата, на наставниците им требаат различни вештини. Тие вклучуваат:

- како да изберат теми за дискусија
- како да се справат со нивните лични верувања и пристрасности
- како да се одговори на расистички, сексистички и други навредливи забелешки
- како да се олесни дискусијата без да се зазема страна
- како да се поттикнат учениците да видат други гледишта
- како да ги научат учениците да разговараат за проблемите со почит
- како да спречат емоциите да не ја зовријат атмосферата во училницата
- како да се справат кога немаат големо познавање во врска со некој проблем.

Побарајте од наставниот кадар да ги проценат нивните најслаби вештини во однос на нивната способност да се справат со контроверзни теми. Користете ги овие информации како основа за да изберете соодветни форми на професионален развој кога ќе се појави можност.

Контроверзни прашања - Тема 2: безбедно справување со контроверзните прашања

Справување со контроверзни прашања во училницата – идеи за вежба

Безбедното управување со дискусија за контроверзно прашање во училницата бара повеќе вештини кај наставникот. Еве 4 идеи за активности за обука кои ќе помогнат да се развијат некои од овие вештини кај вашите вработени.

1. Како да се справиме со сопствените лични верувања и пристрасности

Дајте им на наставниците одбрани слики од лица на луѓе (извадени од списанија). Прашајте, „Кој од нив е терорист?“ и нека ги објаснат своите размислувања за доаѓање до одговор. Потоа објаснете дека нема точен одговор. Искажаните уверувања и пристрасност се во главите на наставниците. Продолжете со замолување на наставниците да се обидат да ги идентификуваат (несвесните) верувања и пристрасности што можеби ги имаат во однос на конкретни контроверзни теми со кои можеби ќе се сретнат на училиште.

2. Како да се одговори на расистички и други навредливи коментари

Направете неколку сценарија во кои учениците даваат расистички или други навредливи коментари. Побарајте од наставниците во групи да размислуваат и да разговараат за различни начини за одговор на овие коментари, земајќи ги предвид нивните предности и недостатоци. Експериментирајте со различни одговори, како што се „Од каде ја добивте таа идеја?“, Или „Дали сфаќате колку повредувачки им звучи ова на некои луѓе?“ „Размислете за тоа кога и како би било соодветно да ги запознаете учениците со концептот на „говор на омраза““.

3. Како да ги мотивираме учениците да разгледаат и други гледишта

Наставниците искажуваат свои ставови за голем број контроверзни теми. Побарајте од нив да го изберат оној за кој имаат најсилно мислење и да се обидат да дебатираат во прилог на спротивната гледна точка. Дајте им можност на колегите да се преиспитаат себе преку усвојувањето на оваа улога. Испитајте ги со прашување што научиле од искуството со ваквите ставови и луѓето што ги поддржуваат. Размислете за тоа кога и како може да се користи оваа вежба со ученици во училиште.

4. Како да ги спречите емоциите да не ја зовријат атмосферата во училницата

Замолете ги наставниците во групи да експериментираат со „де-персонализирање“ на прашањата што можат да ги користат при олеснување на дискусија во училницата, т.е., со тоа што ќе ги направат општествени наместо лични прашања. На пример, менување на „Што мислите за работниците - мигранти?“ во „Што мислат луѓето за работниците - мигранти?“ Вежбајте со различни примери. Разговарајте за ефектот што може да има оваа промена на јазикот врз дискусиите во училиштето и ситуации во кои ова може да биде вредно.

Контроверзни прашања - Тема 2: безбедно справување со контроверзните прашања

Справување со контроверзни прашања во училницата – улоги на наставникот

Како и сите други, наставниците имаат право на свои ставови. Но, тоа не треба да значи дека треба да ги споделат со своите ученици или дека треба да ги поддржуваат ставовите во согласност со своите. Па тогаш, чија страна треба наставникот да заземе при дискусија во училница?

Ова не е прашање на заземање една или друга страна. Целта е да им помогнеме на учениците да учат. За да им помогнеме да го сторат тоа, има различни улоги што наставникот може да ги игра на час. Еве шест различни улоги и ситуации во кои може да ги користите

„НЕПРИСТРАСЕН ПРЕТСЕДАВАЧ“

Направете сите ученици да можат да изразат свој став, но не давајте коментари

Заземете ја оваа улога кога учениците се добро информирани и дискусијата е рамномерно избалансирана

„АДВОКАТ НА ЃАВОЛОТ“

Заземете спротивен став на оној што го изразуваат учениците

Заземете ја оваа улога кога повеќето од учениците изразуваат исто мислење

„СОЈУЗНИК“

Заземете страна на една личност или одредена група на ученици

Користете ја оваа стратегија за поддршка на послаби ученици или маргинализирана група

„ЈАВНА ВЛАСТ“

Информирајте ги учениците за официјалниот став

Усвојте го овој став при справување со прашање за човековите права, формалната училишна политика или уредба на власта

„ОБЈАСНУВАЧ“

Наведете низа различни опции и аргументи

Корисно е кога учениците не се свесни за различни ставови или за придружни аргументи

„ГРАЃАНИН“

Заземете ја оваа улога за да ги искажете вашите сопствени ставови

Користете ја оваа стратегија кога вашата непристрасност е ставена под знак прашалник од страна на учениците

Контроверзни прашања - Тема 3: Контроверзни прашања во наставната програма

Контроверзни прашања во наставната програма - Каде и што?

Наставната програма често може да биде извор на контроверзии во едно училиште. Некои училишни предмети се повеќе поврзани со контроверзии од другите. Еве неколку примери на кои треба да внимавате.

- **Историја** - спротивставени верзии од историјата на вашата земја
- **Верско образование** - спротивставени погледи за моралот и верската вистина
- **Здравствено образование** - спротивставени ставови кон сексуалноста и моралното однесување
- **Граѓанско и социјално образование** - спротивставени политички програми и идеологии
- **Литература** - спротивставени погледи за моралните и социјалните ставови изразени во фикцијата
- **Наука** - спротивставени погледи за примената на науката и судирот со религијата.

Како директор, важно е да бидете свесни дека луѓето во вашата училишна заедница можеби воопшто не се согласуваат со начинот на кој вашето училиште се справува со некои од овие проблеми, на пример, со верзијата на историјата што се предава на часовите по историја, или употреба на одредена книга на часовите по јазик и литература.

Во многу случаи, наставната програма е задолжителна и немате моќ да ја промените. Така што, кога постои загриженост во врска со несогласување кое излегува од контрола, можеби ситуацијата ќе треба да се реши со давање јавна изјава, за да се избегнат стравовите поврзани со начинот на кој вашето училиште се справува со проблемот.

Како и да е, на долг рок, најдобрата стратегија е да се осигурате дека наставниот кадар е свесен за потенцијалот за контроверзии во предметите што ги предаваат и дека ги имаат потребните вештини за да се решат контроверзните прашања безбедно.

Контроверзни прашања - Тема 3: Контроверзни прашања во наставната програма

Контроверзни прашања во наставната програма – Создавање можности за разговор

Иако некои училишни предмети се повеќе поврзани со контроверзии од другите, постојат можности за зборување за контроверзни прашања во секој предмет во наставната програма ако знаете каде да барате. Разговарањето за овие прашања на час ќе придонесе не само за демократското образование на учениците, туку и за подлабоко разбирање на самиот предмет.

Предметните наставници можеби нема секогаш да препознаат дека овие можности постојат. Затоа, искористете ги овие две активности за да му помогнат на вашиот персонал да идентификува некои од можностите.

1. „ПОВРЗУВАЊЕ НА ПРЕДМЕТИ“

Формирајте мешани групи на наставници од различни предмети. Замолете ги групите да нафрлат примери за прашања што во моментот се контроверзни во вашето училиште, заедница или општество. Идентификувајте ги веќе опфатените во задолжителната наставна програма и ставете ги од една страна. Замолете ги групите да се фокусираат на останатите прашања и вреднувајте ги според соодветната релевантност за животот и образованието на вашите ученици. Групите потоа ги избираат најрелевантните проблеми и се обидуваат да воспостават врска помеѓу овие и моменталните предмети во вашата наставна програма. Соберете ги резултатите од различните групи и прашајте ги раководителите на предмети или одговорни наставници за предметите да се разгледа како тие можат да ги вклучат овие теми во наставата на нивните предмети.

2. „МЕЃУ-ПРЕДМЕТНИ БРЗИ СОСТАНОЦИ“

Уредете една просторија со ред од три столици свртени една кон друга од двете страни на секоја маса. Поделете го вашиот персонал во групи од шест, без ни една група која содржи двајца наставници кои предаваат на ист предмет. Наредете ја секоја група на трипарови околу една маса, при што членовите на секој пар се свртени еден кон друг. Побарајте од секој пар да идентификува контроверзно прашање што се појавува и во двата предмета. Ротирајте едно место во рамките на групата на секои неколку минути и повторете го процесот. Паровите треба да ги запишат нивните предлози за подоцна да разговараат во големо групно разгледување.

Контроверзни прашања - Тема 3: Контроверзни прашања во наставната програма

Контроверзни прашања во наставната програма – Спроведување на дискусија

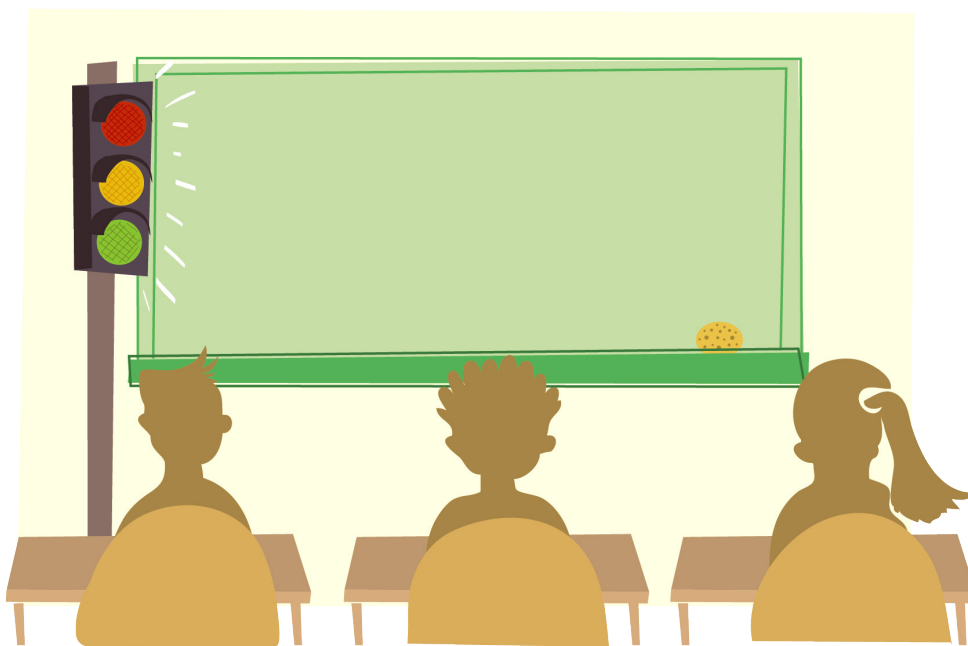
Како се претставуваат контроверзните прашања за дискутирање во училиницата? Барањето од учениците едноставно да заземат страна и расправањето за или против некој предлог ретко е доволно. Тоа не ја доловува тешкотијата на проблемите или недостатокот на информации што некои луѓе го имаат за нив.

„СЕ СОГЛАСУВАМ, НЕ СЕ СОГЛАСУВАМ, НЕ ЗНАМ“

Означете три вида од училиницата со „СЕ СОГЛАСУВАМ“, „НЕ СЕ СОГЛАСУВАМ“ и „НЕ ЗНАМ“. Прочитајте исказ за некое контроверзно прашање, на пример, „Не е во ред да се јаде месо“. Побарајте од учениците сами да размислуваат за исказот и одете до сидот што најдобро го претставува нивното мислење, т.е., дали се согласуваат или не се согласуваат со тоа, или не знаат што да се мислат. Одново поставете ги столчињата и масите така што учениците ќе седат во редови покрај сидовите што ги избрале, свртени кон внатрешноста. Групите „СЕ СОГЛАСУВАМ“ и „НЕ СЕ СОГЛАСУВАМ“ треба да гледаат едни кон други а „НЕ ЗНАМ“ да е помеѓу. Дајте им можност на учениците да ги искажат и дискутираат за своите мислења, еден по друг, со една личност која зборува кога е редот - како што следува:

- Група „СЕ СОГЛАСУВАМ“ ги искажува аргументите кон група „НЕ СЕ СОГЛАСУВАМ“
- Група „НЕ СЕ СОГЛАСУВАМ“ ги искажува контра-аргументите кон група „СЕ СОГЛАСУВАМ“
- Групите „СЕ СОГЛАСУВАМ“ и „НЕ СЕ СОГЛАСУВАМ“ реагираат на меѓусебните коментари
- Група „НЕ ЗНАМ“ го искажуваат своето мислење за прашањето – колку и да се збунети – и имаат можност да ги прашаат групите „СЕ СОГЛАСУВАМ“ и „НЕ СЕ СОГЛАСУВАМ“
- Групите „СЕ СОГЛАСУВАМ“ и „НЕ СЕ СОГЛАСУВАМ“ и „НЕ ЗНАМ“ реагираат на меѓусебните аргументи и прашања.

Овој вид активност бара најмалку еден час и половина, можеби и повеќе. Како испитување, можеби ќе сакате да побарате од учениците да размислуваат за состојбата на нивните мислења по вежбата, да ги идентификуваат најзначајните точки во дебатата, или разгледајте како можат да го истражат проблемот подлабоко.

Контроверзни прашања - Тема 4: Контроверзни прашања и училишна култура

Контроверзни прашања и училишна култура – Безбедно е да се разговара?

Како директор на училиштето, ќе бидете свесни дека квалитетот на секојдневниот живот и културата на едно училиште може да направат разлика во тоа колку добро учат и постигнуваат учениците. Потполно е исто и со контроверзните прашања. Зборувањето за тешки проблеми може да биде непријатно и загрижувачки и за наставниците, учениците и родителите. Затоа е важно да се создаде училишна култура во која луѓето се чувствуваат слободни да зборуваат отворено за чувствителни прашања без страв од критика.

Поддржувачка училишна култура

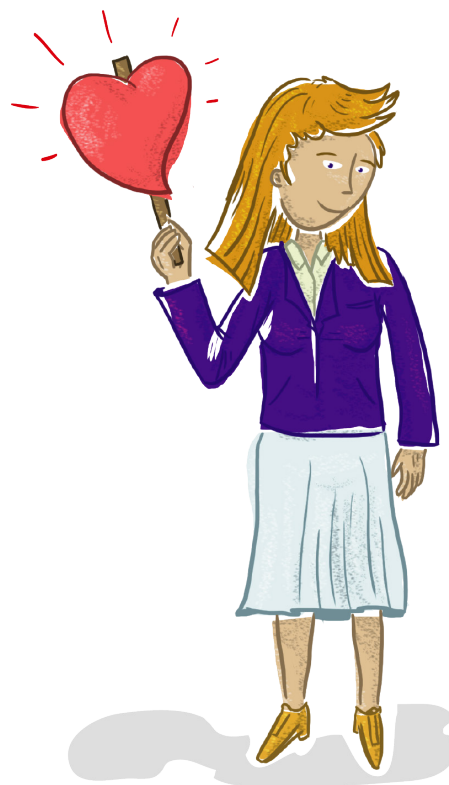
Кои се елементите на таквата култура? Културата која веројатно ќе ја поддржи дискусијата за тешки теми е онаа која е:

- **безбедна** - сите се ослободени од малтретирање, навредливи прекари и заплашување
- **прифатлива** - секој е запознаен како индивидуа и се чувствува дел од заедничката училишна заедница
- **отворена** - секој е слободен да формира, експериментира и да искажува свои идеи
- **инклузивна** - секој може да учествува во која било училишна активност на еднаква основа
- **ги почитува правата** - се почитуваат човековите права на сите, особено слободата на изразување, верување и религија, приватноста и слободата од деградирачки третман• демократска - секој има удел во донесувањето одлуки во училиштето.

Правила на училиштето и политики на однесување

Да се имаат правилни училишни правила или политика на однесување и нивното соодветно применување на нив, значи многу за воспоставувањето на типот на култура што ви треба. Ова важи колку за правилата што го водат секојдневното однесување во и околу училиштето - толку и за правилата што наставниците ги користат за да водат дискусии во училницата.

Дали има области на контроверзиите за кои преовладувачката култура во вашето училиште ги спречува наставниците да разговараат со своите ученици? Ако е така, кои се овие и зошто?

Контроверзни прашања - Тема 4: Контроверзни прашања и училишна култура

Контроверзни прашања и училишна култура – Оценете го вашето училиште

Во која мера преовладувачката култура и етос во вашето училиште ги поттикнува луѓето да зборуваат за тешки теми? Еден начин да дознаете колку е отворено вашето училиште за ваков вид дискусии е да спроведете едноставно истражување за ставот. За да добиете заокружена слика, важно е да се вклучат родителите, како и учениците и наставниците.

Еве неколку основни прашања што може да ги поставите на секој засегнат во училиштето:

ИСПИТУВАЊЕ НА СТАВОВИТЕ ВО УЧИЛИШТЕТО

Во ова училиште:

1. Како ве третираат другите?
2. Колку се чувствувате безбедно?
3. Кога има проблем, дали знаете на кого да се обратите?
4. Колку чувствувате дека ве слушаат вас?
5. Какви видови на можности имате за да ги искажете своите мислења?
6. Колку често имате шанса да разговарате за своите мислења со другите од училиштето?
7. Колку имате право на збор за училишните правила и донесувањето одлуки?
8. Колку мислите дека се мешаат учениците од различни позадини/потекла?
9. Колку е прифатувачка училишната култура кон лицата со хендикеп, од различен род или сексуална ориентација или од различни етнички или религиозни групи?

Контроверзни прашања - Тема 4: Контроверзни прашања и училишна култура

Контроверзни прашања и училишна култура - Поттикнување на гласот на учениците на час

Тешко е за учениците да се вклучат во дискусиите за контроверзните прашања ако веќе не се навикнати јавно да зборуваат на училиште. Давањето на честа можност на учениците да зборуваат на час ги навикнува да се изразат себе пред другите. Тоа им помага да стекнат самодоверба за јавен говор и да станат поадаптирани на процесот.

Важно е учениците да чувствуваат дека се слушнати кога зборуваат и дека се почитуваат нивните мислења.

Еден начин да им помогнете на вашите вработени да направат повеќе можности за изразување на учениците во нивната училница е да се направи листа за проверка за планирање на часот. Откако ќе ја користат **листата** некое време, наставниците ќе увидат дека ја следат автоматски. Можете, исто така, да користите ваква листа за проверка за следење и евалуација на час.

Еве еден пример:

ЛИСТА ЗА ПРОВЕРКА ЗА ГЛАСОТ НА УЧЕНИЦИТЕ

На овој час, дали има вметнати можности за учениците да:

Постават прашање?
Изразат мислење?
Имаат интеракција со другите?
Дадат практичен предлог?
Гласаат?

